

בבא בתרא צט-ב

עניין: פניהם איש אל אחיו

ריטב"א יומא נד

[נד, ב] בשעה שנכנסו גוים להיכל מצאו²⁵¹ כרובין מעורין זה בזה. הקשה הרב בן מגאש ז"ל דהא בבבא בתרא²⁵² אמרינן שלא היו פניהם איש אל אחיו אלא כשהיו עושין רצונו של מקום²⁵³. ויש מתרצים²⁵⁴ דהתם בכרובין דמשה, אבל הכא בכרובים דצורתא שבכותלים, תמיד היו מעורין. ותימא דא"כ היכי אמרינן לעיל²⁵⁵ שהיו מראין להם כרובין דצורתא להראות חיבתן לפני המקום. והנכון כמו שפי' הרא"ם ז"ל²⁵⁶ דהגי גמי בנס היו מעורין עכשיו, אלא שנעשה נס לרעה כדי לגלות ערותן.

מראית העין לחיד"א יומא נד

ראו חבתכם לפני המקום וכו' אף דבשעת החרבן גי' היו מעורין כתב הרב עיון יעקב ז"ל דבשעת החרבן הנקבה חובקת לוכר דרך פריצות ועזות וכו' והאריך בזה. ולישרי לן מר דכיון דהיה דרך נס. לא עביד ניסא דרך פריצות ועזות. אמנם הדברים עתיקים כמו שביאר הרב עיר וקדיש הרמ"ע ז"ל דבעת החרבן היו הכרובים מעורין זה לזה דבעת החרבן היה יחוד וזיווג עליון וקדוש כדי שיהיה הכנה וכח לישראל שלא יאבדו בגלות וזה כונת הכתוב ויקרא ה' אלהים לבכי וכו' ויקרא לשון זיווג ה' אלהים קב"ה ושכינתיה והיינו טעמא שהדבר נחוץ לבכי וכו' ולהיות תקנה בגלות היה זיווג עד כאן דברי הרמ"ע ז"ל ואני ברגליו רמותי מ"ש הכתוב קרא עלי כועד לשבור בחורי הבונה קרא לשון זיווג על דרך שכתב הרמ"ע ז"ל עלי בשבילי מועד כיוונג מיעד כי נגזרה גזרה לשבור בחורי וכו' וכדי שלא אוכד בגלות וגם דיס מקוה לישראל לכן היה זיווג ומשיה נקרא מועד דהיה ט"ב סעין דוגמא למועדי ה' שיש למעלה יחוד חיזג עליון והן הן מפלאות תמים דעים וגודל רחמי בעל הרחמים:

בני יששכר חודש תמוז-אב

מאמר ג'

(א) שמעתי בשם הרב הקדוש מוריני הרב ר' פנחס מקארעין זצוק"ל, על הא דאמרו רז"ל [ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד] בט' באב נולד בן דוד, הטעם הוא, להיות נשמת משיח בן דוד היא נשמה היותר גבוה וכוללת, ואם כן צריכין ללידת זאת הנשמה זווג היותר עליון, והנה נוכל להתבונן בענין אהבה גשמיות בעולם הזה כענין אהבת חברים ואיש עם אשתו, בהיותם ביחד לא תוכר כל כך האהבה, משא"כ כשרוצים להיפרד ולהרחיק נדוד לזמן רב אז יתפעלו הנפשות באהבה יתירה אהבה עזה מגודל הגעגועים, ועל כן חייב אדם לפקוד וכו' בשעה שיוצא לדרך [יבמות סב:], ואם כן תתבונן לפי"ז דבשעת הפירוד אז הוא הזווג באהבה יתירה ביותר ומקרי זווג היותר עליון נולד מזה הנשמה היותר עליונה, על כן להיות בעוה"ר הפירוד בין הדבקים נעשה בתשעה באב, מיקרי בעוה"ר יום יציאה לדרך, נולד מזה הזווג משיח הנשמה היותר עליונה וכוללת, הבן.

ועפ"י ז' תתבונן מה שמעתי שהקשו תלמידי הרב הקדוש מוה"ר דוב בער זצוק"ל לרבם, על הא דאמרו רז"ל [יומא נד.] שמצאו האויבים ביום ההוא את הכרובים כמער איש וכו' [מ"א ז לח], הלא אמרו רז"ל [ב"ב צט.] שזה לא היה רק בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ובהיפך ח"ו הכרובים הופכים פניהם זה מזה. והשיב להם הקדוש הנ"ל, חייב אדם לפקוד וכו' בשעה שיוצא לדרך וכו', ואתה הבן.

שם משמואל דברים תרע"ז

שבכל שנה בזמן הזה. וי"ל דהנה אז באותן הצרות נטלו ישראל הפוכי על כל עוונותיהם והצרות היו להם לכפרת עון עד שנעשו נרצים לאביהם שבשמים, וע"כ אמרו ז"ל (יומא נ"ד:) כשנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, אף שבזמן שאין עושין רצונו של מקום הפכו פניהם זה מזה (ב"ב צ"ט.) מ"מ אז היו מעורין מחמת שנעשין אז רצוין, וריצוי זה נשאר ממנו רשימה לדורות בכל שנה בזמן הזה. אבל ידוע שלכל דבר ולאורות היינו טעמא גמי כנ"ל. דהנה החורבן אף שהי' במדת הדין, מ"מ תוכו הי' רצון אהבה, וכמו אב רחמן המשקה לבנו סם מר לרפאותו והבן קטן וצועק בבכי, והאב אף שנכמרו רחמיו על בנו ובכל צרותיו לו צר, ומעיו המו עליו לקול צעקת הבן, מ"מ אינו משגיח על מה שמעיו מתחתכין, כי טובת הבן ורפואתו נחשבות אצלו יותר, כן הי' ענין החורבן, שאם הי' הקב"ה מונע מהם העונש, היו נשארים בלתי מתוקנים ועבירה גוררת עבירה עד לאין מרפא רח"ל, אם כן העונש עצמו הוא מדת הרחמים. וזהו פירוש דברי רש"י ז"ל (בפסוק א' מ"ה) ולא שמע ה' בקולכם כביכול עשיתם מדת הרחמים כאילו אכזרי, שהרחמים עצמם נראין בחיצוניותם כאכזריות. ועל כן תמצא שרוב השמות שבמגילת איכה הם שם הוי' ב"ה שהוא שם של רחמים. וע"כ הי'